

Asia: VN/8308/2021

Puolustusministeriön lausuntopyyntö; Asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan sääntelyn uudistaminen; Työryhmän mietintö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain muuttamisesta

Lausunnot koskien esitystä asevelvollisuuslain muuttamisesta

Aseistakieltäytyjäliitto ry (AKL) näkee asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta koskevan sääntelyn uudistamista koskevan työryhmämietinnön ehdotukset osin nykytilannetta parantaviksi. Liitto kommentoi mietintöä erityisesti oman asiantuntemusalsansa eli aseistakieltäytymisoikeuden ja siviilipalvelusvelvollisten oikeuksien kautta.

Asevelvollisuuslain 15 §:ään esitetty muutosehdotus kutsuntakuulutuksesta annettavan ilmoituksen poistamisesta kunnan ilmoitustaululta ei aiheuttane paljon vaikutuksia käytännössä. Kutsunanalaiset saavat yleensä tiedon kutsunnan ajasta ja paikasta ns. kutsuntakirjeen välityksellä. Ehdotus uuden momentin lisäämisestä 15 §:ään kutsuntojen ajankohdan muuttamiseksi erityistilanteissa on perusteltu.

Niin ikään 16 §:ään ehdotettu muutos läsnäolovelvollisuudesta poikkeamiseksi kutsunnoissa erityistilanteissa on perusteltu. AKL:n näkemyksen mukaan kutsuntojen virtuaalista järjestämistä voisi laajentaa koskemaan myös normaalioloja olettaen, että niissä annetaan riittävät tiedot myös aseistakieltäytymisoikeudesta, siviilipalveluksen sisällöstä ja sinne hakeutumisesta sekä palvelukseen määräämisen oikeusvaikutuksista. Kutsuntatilaisuuden laajempi uudistaminen kuuluu kuitenkin ennemmin parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean työnkuvaan.

AKL näkee työryhmän ehdotuksen säätää varusmiespalveluksen aloittamisaika viimeistään 29 vuoteen nykytilannetta selkeyttävänä. Ehdotus, joka koskee asevelvollisuuslain 28 §:ää, 75 §:ää ja 76 §:ää, yhdenmukaistaa menettelyn lain 35 §:n kanssa. Yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla vastaavat muutokset on toteutettava naisten vapaaehtoista asepalvelusta ja siviilipalvelusta koskeviin lakeihin. Aseistakieltäytyjäliitto pitää myös itsestään selvänä, että varusmiespalvelusta suorittavilla tulee

säilyä aseistakieltäytymisoikeus kaikissa tilanteissa vaikka siviilipalvelusta ei heille heidän ikänsä puolesta enää voitaisi järjestää.

Aseistakieltäytyjäliitto suhtautuu myönteisesti palveluksen keskeyttämisen käsittelyn sujuvoittamiseen. Työryhmä ehdottaa asevelvollisuuslain 60 §:ään lisäystä, jossa joukko-osaston komentajalle annettaisiin valta palveluskelpoisuuden päättämisestä. Muistiosta ei täysin selviä millainen nykytilanne päätösten suhteen on. Vastaavatko käytännössä aluetoimiston päätökset aina komentajan päätöksiä? Tällöin nykytilanne aiheuttaa ylimääräisen vaiheen, josta luopuminen olisi suotavaa. Terveydellisistä syistä vapauttamisasiassa AKL pitää keskeisimpänä sitä, että päätös palveluskelpoisuudesta noudattelee lääkärin antamia suosituksia sekä velvollisen omaa kokemusta, ja että kotiuttaminen toteutetaan viivyttämättä.

Työryhmä ehdottaa muutosta lain 109 §:ään koskien oikaisuvaatimuksen käsittelevää tahoa kertausharjoituksen vapautushakemuksesta annettuun päätökseen. Nykytilanteessa käsittelijä voi olla eri aluetoimisto kuin kertausharjoituksen käskyttänyt aluetoimisto. Työryhmä perustelee muutosehdotustaan, jossa käsittely siirrettäisiin yksistään käskyttäneelle aluetoimistolle, menettelyn selkeyttämisellä erityisesti reserviläisten kannalta. AKL tukee prosessin nopeuttamista ja selkiyttämistä, mutta ihmettelee mietinnössä mainittua perustelua, jossa viitataan kertausharjoituksen määränneen aluetoimiston tuntemukseen kertausharjoituksen sisällöstä. Yksityiskohtien tunteminen määräysten suhteen voi olla merkityksellistä sujuvassa käsittelyssä, mutta harjoituksen varsinaisella sisällöllä ei pitäisi olla vaikutusta vapautusperusteisiin, joiden tulee määräytyä yksinomaan lain 34 §:stä.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien esitystä laiksi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

AKL näkee lainmuutosehdotukset pääosin perusteltuina. AKL ei kuitenkaan yhdy ehdotukseen palveluksen aloittamismääräyksen peruuttamisajan lyhentämisestä 45 vuorokaudesta 30 vuorokauteen. Työryhmä perustelee muutosta sillä, että se minimoisi haitallisia vaikutuksia palvelusaikajaksottelussa. Vapaaehtoisen asepalveluksen aloittaneiden näkökulmasta ehdotuksella on heidän asemaansa heikentävä vaikutus sanktiottoman keskeyttämissäätöajan lyhetessä huomattavasti. Koulutushaaravalintojen jälkeenkin palvelukseen hakeutuneille henkilöille voi tulla muutoksia sopeutumiseen ja soveltuvuuteen. Aseistakieltäytyjäliiton näkökulmasta mahdollisimman suuri vapaaehtoisuus on myönteinen asia niin naisten vapaaehtoisen asepalveluksen kuin asevelvollisuuteen sisältyvien palvelusten osalta. Käytäntöä tulisi ennemminkin laajentaa. Lopuksi Aseistakieltäytyjäliitto haluaa muistuttaa, että oikeudesta hakea armeijasta siviilipalvelukseen olisi syytä tiedottaa nykyistä paremmin ja hakemisprosessia olisi syytä kehittää sujuvammaksi nykyisestä. Tämä korostuu mikäli sanktioimaton peruuttamis aika lyhenee.

Asetusluonnos: valtioneuvoston asetus naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Lausunnot koskien asetuseruonnosta

-

Asetuseruonnos: puolustusministeriön asetus varuserahasta

Lausunnot koskien asetuseruonnosta

-

Muut mahdolliset kommentit

Muut mahdolliset kommentit

-

Noresvuo Esa
Aseistakieltäytyjäliitto ry

Raninen Kaj
Aseistakieltäytyjäliitto ry - Lausunnon valmisteli Esa Noresvuo ja hyväksyi ja täydensi Aseistakieltäytyjäliiton hallitus